

Zápis z pracovní skupiny k SZP – Zalesňování zemědělské půdy a agrolesnictví 29. 1. 2021, od 10:00 on-line

Pracovní skupina se vzhledem k epidemiologickým opatřením uskutečnila formou on-line jednání na platformě MS Teams a připojilo se na ni 88 účastníků. Před jednáním byl registrovaným účastníkům zaslán podkladový materiál. Jednání vedl Ing. Pavel Sekáč, Ph.D., náměstek ministra pro řízení Sekce pro fondy EU, vědu, výzkum a vzdělávání a Ing. David Kuna, ředitel odboru environmentálních podpor PRV.

Cílem pracovní skupiny byla detailní technická diskuse, která má vést k dohodě na nastavení podmínek na národní úrovni, aby mohlo být návazně zahájeno vyjednávání Strategického plánu ČR s Evropskou komisí. Nicméně prezentovaný návrh nemusí být konečný, protože je nutné vyčkat na závěry jednání Trialogu a výsledný legislativní text nařízení. Spolu s tím bude dle možností zohledněna také rámcová pozice ČR, která obsahuje řadu postupů, jenž nejsou v návrhu legislativního balíčku Evropské komise obsaženy, a tedy nebyly zcela zapracovány do návrhů nastavení předložených za MZe k diskusi pracovní skupiny.

ŘO David Kuna představil aktuální stav vyjednávání SZP, v případě podopatření Zakládání lesů a zalesňování zemědělské půdy upozornil na změny týkající se přechodného období. Objasnil právní rámec a představil navrhované podmínky obou intervencí.

Prezentace byla po jednání zaslána všem účastníkům s nabídkou možnosti zasílat další připomínky a podněty. Písemný záznam diskuse je pro přehlednost zestručněn, v případě potřeby je k dispozici videozáznam z jednání. Zápis byl doplněn záznamem chatu a připomínkami, které byly MZe zaslány po jednání pracovní skupiny. Vzhledem k tomu, že některé byly reakcí na proběhlou diskusi či chat, je na ně reagováno v závěru

Diskuze

NM Pavel Sekáč: Přivítal členy PS k Zalesňování zemědělské půdy a agrolesnictví (ALS), které je dnes představováno jako nové opatření. Vzhledem k nastaveným cílům SZP v oblasti krajiny, zamezení eroze, biodiverzity apod. by se mohlo jednat o velmi přínosné opatření.

NM upozornil, že některé státy již mají historickou zkušenost s ALS a mohou je zařadit do ekoplateb, což je v souladu s podmínkou EK, že se musí jednat o systémy již založené z prostředků EU. Z hlediska ekonomiky je v prvních 10 letech od založení potřebné využít intervencí. MZe vychází ze skutečnosti, že bude vstupovat celý DPB, který bude mít příznak ALS, aby nedocházelo k rozporu ohledně kultury. Očekává se, že do managementu budou vstupovat spíše vlastníci půdy. K ALS se připravují metodiky a již nyní je poměrně velká míra edukace.

Bohdan Lojka, ČZU: Dotázal se, zda by bylo možné označit i ALS, které již existují a nebudou podpořeny. A to za účelem získání více dat k ALS a lepší vyjednávací schopnosti. Min. výměra 0,5 ha je stále v jednání, dostáváme připomínky, že i soukromí zemědělci by si to na menší výměře vyzkoušeli. Navrhnul nastavit předložení projektu i na dobu po uplynutí pěti let závazku. V současné době běží výzkumné projekty, vzniká certifikovaná metodika, k nalezení na agrolesnictvi.cz společně s dalšími materiály. Nabídnul vzdělávání pro zemědělce i poradce, k dispozici jsou ukázkové pozemky Žabčice, Úholičky. V prosinci 2020 proběhlo jednání k ALS, kde zazněl dotaz na šíři pásu v případě založení dvojřad. Jako 100 jedinců by se počítaly kosterní dřeviny, navrhnul zvážit možnost vysadit i jiné doplňkové dřeviny např. rybíz, angrešt.

ŘO David Kuna: Poděkoval za nabídku spolupráce, současně je hlavním cílem tuto intervenci spustit a od roku 2023 administrovat. Další změny jsou možné např. v rámci změnových dokumentů strategického plánu.

Aby nedocházelo ke změně kultury v LPIS, ani katastru nemovitostí, připojí se příznak ALS, který je primárně dotační. Nařízení nyní umožňuje založení, ale v rámci dialogu se řeší i péče v následujících letech.

Jakub Houška, VÚ Silva Taroucy: Vyjádřil souhlas s označením i současných ALS v LPIS, současně se totiž odečítají ze způsobilé plochy. Dále navrhnul, kromě 100 kusů dřevin v rámci dotace, umožnit i vyšší počet, čímž by se zvýšila sekvestrace uhlíku aj. na dané ploše. Na základě komunikace se středně velkými i velkými zemědělci, kteří inklinují spíše ke konvenčnímu zemědělství, se dotázal, zda by byla možná liniová výsadba v terénu za účelem dělení pozemků na 30 ha. Dále vznesl dotaz, jakým způsobem dostane žadatel dotaci, a to každoročně nebo na konci celého období. Navrhnul koordinaci s bankovními domy, které nabízí podporu agrolesnictví v rámci některých finančních produktů.

ŘO David Kuna: Model vyplácení by měl být stejný jako u zalesňování, tzn. nahlášení založení, založení a vyplácení dotace, poté každoročně podání žádosti o dotaci na péči.

Radim Kotrba, ČZU: Poznamenal, že převod stávajících dřevin by se do titulu mohl zahrnout formou obnovy. Rovněž podpořil snížení vstupní výměry na 0,5 ha.

Jan Ulrich, ZS ČR: Dotázal se, zda uvažuje MZe o konkrétnějším cílení, zda již došlo ke zpřesnění rozsahu opatření a zda bude výsadba zahrnuta do erozní ohroženosti, tzn. došlo by k přepočtu příznaku (SEO, MEO) v LPIS? Což souvisí i s tím, zda bude zahrnuto ALS i v protierozní vyhlášce MŽP. Co bude následovat po uplynutí pětiletého období, když zemědělec odstraní např. polovinu dřevin, bude zbytek plochy moci zůstat jako ALS nebo to bude např. krajinnotvorný prvek?

ŘO David Kuna: Není snahou MZe cílení a lokalizace, ale bude doporučeno v rámci metodik jaké dřeviny a kde vysadit, nicméně hovoříme o celé ČR.

Resort očekává do roku 2027 cca 1000 ha ALS.

Možnost promítnutí erozní ohroženosti je předmětem technické diskuze, vč. protierozní vyhlášky, MŽP je členem PS.

I po 5 letech je předpoklad, že bude systém pokračovat, a to v rámci údržby, není snaha označit ALS jako krajinnotvorný prvek.

Leoš Říha, AK ČR: Ad Zalesňování – Upozornil, že od roku 2000 ubylo 140 tis. ha orné půdy a přibýlo 60 tis. ha lesů, navrhuje tedy zalesňovat ornou půdu výjimečně a brát v potaz zkušenosti lokálních pracovišť např. SZIF. Způsobilý příjemce by měl být zemědělský podnikatel, který určitou dobu na tom DPB hospodařil, tudíž by měl nárok na poskytnutí náhrady. ALS je nová záležitost, ale na základě připomínek členů AK se přiklání k vstupní výměře 0,5 ha.

ŘO David Kuna: Vzhledem k úbytku zemědělské půdy absorpční potenciál opatření ZZP klesl, nicméně je EK podporován a umožněn na dobrovolné bázi. Způsobilý příjemce není evropskou legislativou omezen na zem. podnikatele, nicméně příjemce vyplácené náhrady je registrován v LPIS po určitou dobu.

Roman Chaloupka, OUČR: Technicky vidí problém v použití ovocných dřevin v kombinaci s lesními, kdy ovocné dřeviny nemohou dlouhodobě obstát. Navrhuje tedy zvážit změnu systému, a to v podobě širších pásů u lesních dřevin a zároveň řidkými spony u ovocných dřevin, což by naopak mohlo narazit

na problém s celkovým počtem jedinců. Pokud by prvky vytrvaly dlouhodobě, hrozí zastínění z.p. lesními dřevinami, pak by mezera musela být 50 – 100 metrů.

ŘO David Kuna: Legislativa nařizovala, že lesních dřevin musí být více než 50 %, dále doplněny ovocnými dřevinami.

NM Pavel Sekáč: Proběhla konzultace v Holovousích, aby se veškeré podmínky vč. regionálních odrůd zahrnuly do opatření.

Jaroslav Šebek, ASZ: Jako asociace podporují titul ALS, vidí v něm přínos pro krajinu i ŽP. Dále podpořil nastavení vstupní výměry na 0,5 ha a širší pás stromů, umožnit např. dvě řady dřevin, což je vhodné i z hlediska agrotechniky. Souhlasí s promítnutím erozní ohroženosti v LPIS. Ukončení podpory po 5 letech je nedostatečné. Důležité bude nastavení sazby jako motivační složky. Dále se přiklání k nastavení hranice životaschopných jedinců spíše na 75 %.

ŘO David Kuna: Technické parametry jako vstupní výměra 0,5 ha nebo limit životaschopných jedinců na 75 % jsou k diskuzi, pravděpodobně mohou být akceptovány.

I po 5 letech je předpoklad, že bude systém pokračovat, a to v rámci údržby, není snaha označit ALS jako krajinotvorný prvek.

NM Pavel Sekáč: Resort má snahu o motivaci k překlenutí 5 let, v prvních 5 letech podpora ztrát, tak aby to mohlo pokračovat i v dalším programovém období jako je nyní následná péče.

Kateřina Urbánková, PRO-BIO: Dotázala se na poskytnutí seznamu dřevin do ALS. Podporuje snížení hranice životaschopných jedinců na 75 % a vstupní výměru na 0,5 ha. Další otázkou je, jak to bude fungovat v kombinaci s EZ.

ŘO David Kuna: Kombinace není omezena nebo vyloučena, ale záleží na technických záležitostech jako je zakreslení plochy mezi meziřadím apod. Bude dopracováno.

Daniel Pitek, ASZ: Nemělo by být dovoleno zrušit část liniové výsadby, kromě zlepšování biodiverzity, mikroklimatu apod. je přínosem i produkce – ovoce, ale i dřeva. Dále navrhuje zakládat nejen z poloodrostků, odrostků, ale i tříletých sazenic nebo zakládání sítí. Odrostky jsou výrazně dražší, potřebují větší péči, ani samotného materiálu není tolik. Sazenice vykazují lepší zakořenění a ujmavost. Navrhuje tedy rozdělení na kategorie, podle toho z čeho bude žadatel sázet – poloodrostky, odrostky, sazenice příp. sítí.

Při založení se žadatel vystavuje několika rizikům – sucho, hlodavci a spárkatá zvěř. Upozornil, že nelesní zeleň na z.p. není součástí novely zákona o myslivosti, je zde však nutná ochrana proti zvěři, jinak hrozí nesplnění limitu 75 % životaschopných jedinců.

ŘO David Kuna: Novela bude komunikována s oddělením myslivosti MZe.

Václav Hlaváček, Regionální AK: Dotázal se, zda je seznam schválených dřevin povinný nebo dobrovolný.

ŘO David Kuna: Bude se jednat o povinný seznam, kde je uvedeno mnoho dřevin, z kterých si zemědělec bude moci vybrat. Návrh seznamu schválených dřevin bude členům PS rozeslán.

Jaromír Bláha, Hnutí DUHA: Podpora na zalesňování by měla být směřována do oblastí, kde je vytváření lesních prvků nejpřínosnější, tzn. na zemědělské půdě ohrožené erozí, v nivách podél vodních toků apod. Současně nastavená vrstva je široká, např. půdy horší bonity apod., zde není nutné zalesňování podporovat, dochází k tomu přirozeně i bez dotací. V rámci ALS projevil souhlas s PROBIO, ASZ.

ŘO David Kuna: V současnosti je velice málo pozemků vhodných k zalesňování, na druhou stranu stanovená vrstva vymezuje plochy např. erozně ohrožené, ale zároveň méně bonitní, pobídka je mimo jiné vhodná za účelem snížení používání POR v případě zemědělského obhospodařování.

NM Pavel Sekáč: Předmětem diskuze byly nejčastěji technické parametry jako vstupní výměra 0,5 ha, šíře pásů a spony, kombinace dřevin, limit životaschopných jedinců na úrovni 75-80 %. Za důležité považuje také téma udržitelnosti i po 5 letech. Vítá diskuzi s OUČR např. vzhledem k regionálním odrůdám. Dá se očekávat, že primární ovocnou dřevinou budou jabloně nebo hrušně, ale je zde prostor i pro méně tradiční ovocné dřeviny. Došlo by tím k zatraktivnění celého systému. Co se týče kosterních dřevin, ty budou pod podporou, ale je zde možnost doplňkových dřevin (např. drobné bobuloviny). Seznam schválených dřevin by měl být limitní, byl diskutován s MŽP, OUČR apod. a vychází z něj i stanovení sazeb.

Stanislav Hejduk, MENDELU: Z pohledu vlastníků půdy, kteří sami nehospodaří, se dotázal, jakým způsobem bude možné půdu s příznakem ALS vrátit zpět. Ačkoli se jedná o nepůvodní dřevinu, pro sušší oblasti je vhodný akát. V rámci zalesňování se v ČR většinou vysazovaly smrky, které trpí houbovými chorobami apod., navrhuje tedy zakládat spíše přes pionýrské dřeviny a doplnit je o ty klimaxové.

ŘO David Kuna: Ze statistik zalesňovaných ploch dochází ke smíšenému nebo listnatému zalesňování, alespoň co se podpor z PRV týče.

Jakub Houška, VÚ Silva Taroucy: Upozornil, že rajonizace ovocných stromů by měla být vytvořena v souladu s měnicími se klimatickými podmínkami. Připomněl, že navrhovaný seznam dřevin je koncepční záležitost, buď by se výsadby řídily obecně platnými právními předpisy, nebo navrhnutým seznamem. PS se shodla na formě seznamu kosterních dřevin.

Jan Weger, VÚKOZ: Poděkoval MZe za podporu dřevin v krajině. Co se týče seznamu dřevin, může být doplněn, případně každoročně aktualizován. Akát nebyl po diskuzi s MŽP zahrnut.

Roman Chaloupka, OUČR: Uvedl, že ovocnářství má ekonomické problémy, realizace v krajině by měla mít benefiční potenciál z hlediska produkčního systému, ale když není produkce ani v intenzivním systému, nemůžeme očekávat výnos v rámci ALS. Lze však využít dřeviny, které se běžně tolik nevyužívají např. dřín, moruše. Co se týče managementu údržby, je to v horizontu pěti let neměřitelné, z hlediska růstu dřevin se jedná o desítky let. Co se týče rajonizace výsadby ovocných stromů, jsou k dispozici mapy z roku 1935, ČR je rozdělena na zóny vhodnosti pro jednotlivé druhy ovocných stromů, která může sloužit pro základní orientaci. Pro použití odrůd, lze využít studie AOPK. Má-li být ale systém produkční, neměl by být omezován seznamem, pokud hovoříme především o krajinotvorném účelu, pak lze nad seznamem diskutovat.

NM Pavel Sekáč: ALS není konkurencí k produkčním sadům. Ačkoli je ovocnářství resortem podpořeno, je zde znatelný propad produkce. Je to otázka pracovní síly, odbytu, konkurence atd. Proto by se v ALS mohly prosadit méně tradiční dřeviny např. zmiňovaná moruše, jako alternativa pro další zpracování, ne však do intenzivní nabídky.

ŘO David Kuna: Nejde o ovocný sad, i když se produkce nevylučuje, moruše je zahrnuta v seznamu doporučených dřevin.

Bohdan Lojka, ČZU: ALS by měl být produkční, aby byl atraktivní pro zemědělce. Na základě průzkumu mezi cca 500 zemědělci, by asi 67 % dotázaných ALS založilo, ale ne za účelem produkce, odkazovali na estetiku nebo environmentální hledisko. Co naopak brání přijetí ALS, jsou podle dotázaných byrokratické překážky, na PS je však snaha toto hledisko odbourat.

Daniel Pitek, ASZ: Podporuje cílení ALS na celou ČR, pro zemědělce to má jak ekologický efekt, tak za účelem zhodnocení majetku. Dále souhlasí se zařazením akátu do seznamu, mimo CHKO a NP, jedná se o světlomilnou rostlinu, která snáší sucho a má ceněné dřevo. Požádal o schůzku s AOPK ohledně zařazení akátu, umožnit výsadbu např. ve formě příměsi.

Libor Sedláček, AOPK: Ačkoli má akát svá pozitiva, ve volné zemědělské krajině je to rizikové z důvodu invazivního potenciálu.

Radim Kotrba, ČZU: Co se týče odrůdového omezení, jsou ALS koncipovány tak, aby byly co nejvíce diverzifikované a motivační. ALS jsou komplexní, mají produkční i mimoprodukční vlastnosti.

Jaroslav Šebek, ASZ: Souhlasil s otevřením diskuze k mysliveckému zákonu a zařazení akátu do seznamu podporovaných dřevin.

Chat

Karolína Menclová – ČMSZP: Dobrý den, v návaznosti na povinnost plnit % neprodukčních ploch - bude možné jednotlivé linie dřevin zařadit do těchto ploch, resp. bude vytvořen nějaký koeficient? U TTP v agrolesnickém systému při bloku nad 12 ha - bude nutné ponechávat neposečené plochy? Děkuji Menclová

ŘO David Kuna: Jako jsou krajinné prvky odečítány z výměry, mohly by být podobně zohledněny i ALS. ALS jsou současně počítány v EFA, ale nově to z pozice EK navrženo není.

Kotrba Radim – ASZ: Převod ALS do krajinných prvků po 5 letech by mohlo zkomplikovat určité produkční využití dřevin v budoucnu....

ad % neprodukčních ploch- kdyby se pás pod dřevinami v ALS započítal jako neproduktivní plocha, tak by určitě pomohlo...

Daňková Terezie: Naprosto souhlasím. Pastevní systémy mají mít roztroušené dřeviny. A určitě je třeba mít povinné procento stromů, ale ne jednat o každé jednotlivé dřevině jako krajinném prvku.

Kotrba Radim: ad kombinace lesní a ovocné dřeviny si nemyslím, že bude konkurence ať nadzemní o světlo, tak v půdě kořenová, protože půjde i orientaci linie dřevin a vzdálenost pásů. Naopak různé synergie ekologické, mikroklimatické a biologické mohou ovocným dřevinám spíše vyhovovat více než monokultura. Je to komplexní otázka a bude samozřejmě záležet i na podnoži/semenáči, odrůdě, druhu, kombinaci s jinými stanovišti....nebál bych se toho, a pestrost při výsadbách umožní si vyzkoušet co v daném místě funguje

Michalisko, Jiří – SMA: Regionální dřeviny ale zcela určitě mohou být přeshraniční s ohledem na příhraniční oblasti !

Kotrba Radim:...aleje ovocných dřevin v krajině fungují a vysazují se také na vzdálenost 8-12 m

Miloš Stejskal – ASZ: Dobrý den. Jako zemědělec, který by uvažoval o ALS, očekávám po 5 letech, kdy byla zajištěna dotace na založení a zajištění porostu, vypsání nového titulu s podporou celého DPB jako nadstavba s "úhradou" celospolečenského přínosu ALS na DPB. Děkuji

Michalisko, Jiří:DPB,, by měl zůstat v zařazení ALS a zvýhodnění tohoto zařazení by zemědělci mimo případnou produkci ovoce plnilo eko-schéma podniku...

Kotrba Radim: Přesně tak je i myšleno, ALS budou "obdobou" alejí jen uvnitř dílu půdního bloku a bude jich více souběžně...a ze zkušeností ze zahraničí víme, že konkurence o světlo a půdní vláhu není limitní ani významné

Miloš Stejskal: Ještě otázku, proč je nutné 50% lesních dřevin? Nepostačilo by pouze 20%.

Kotrba Radim: To vycházelo jak je v současné EU SPZ limitováno, že většina dřevin musí být lesních (mezi nimi jsou ale i druh jabloně, hrušeň, ořešák atd.). Pokud se celou EU podmínky k ALS opatření upraví a podmínka více jak 50% lesních odpadne, nebude nutné ji mít v ČR podmínkách. Díky, bude třeba sledovat a případně i podmínku vykomunikovat při notifikaci

Jaroslav Šebek, ASZ ČR: Za ASZ ČR plně podporuji zařazení akátu. Myslím, že jej farmáři ve vlastním zájmu zvládnou udržet na uzdě, aby se nerozšířil. Je to velice žádané a využitelné dřevo.

OUCR – Chaloupka Roman: Projekt - kdo bude zpracovávat/schvalovat projekty?

Kotrba Radim: Bude moci zpracovat samotný žadatel, či někdo odborně způsobilý (krajinný architekt atd.). Podmínky/vzor projektu žádosti se ještě řeší, včetně zahrnutí nákladů s projektem do započítatelné položky. Kdo bude schvalovat také není dořešeno.

Stanislav Hejduk - Mendelova univerzita Brno: Dnes existují lesnické kultivary akátu, které se množí vegetativně a které za 30 let udělají rovný kmen a dimenzi sloupu el. vedení. Problémové porosty výmladkových akátů, které zmínil p. Sedláček jsou do značné míry způsobeny nevhodným "ošetřováním" těchto porostů = opakované vyřezávání bez dalších potřebných zásahů. Můžeme se podívat na riziko akátových plantáží v Maďarsku a na Slovensku. Myslím si, že rozhodnutí o jejich zákazu na zem. půdě brání využití ohromného potenciálu pro naše zemědělce (kůly pro ohrazení pastvin, pro vinohrady, náhrada tropického dřeva, včelařství Neznám negativní zkušenosti s šířením akátu ze zem. půdy do volné krajiny ze zahraničních výsadeb. Má je AOPK? Děkuji za reakci. S. Hejduk

Jan Zasadil: Pracuji jako odborný lesní hospodář - chci říci, že 5 letá ochrana těchto výsadeb z pohledu škod zvěří nestačí, zvláště pokud budou sázeny sazenice nebo využita síje - tam budou škody zvěří limitující. Nátěry proti okusu ochrání, vytloukání však nevyřeší.

OUCR – Chaloupka Roman: Aby byly projekty životaschopné, měl by být specifikován i management údržby. Volba vysazovaných dřevin by měla odpovídat určitému záměru a tomu by měl také odpovídat způsob údržby. Velké plochy výsadeb "ekosadů" byly odsouzeny k zániku právě kvůli využití nevhodných podnoží, nedostatečné ochraně vůči poškozením zvěří a prakticky absenci jakékoliv údržby (vyjma sečení meziřadí).

Nevhodnost kombinace ovocných a lesních dřevin bylo myšleno v pojetí kombinace v těsné blízkosti, pakliže by ovocné stromy měly sloužit k nějaké intenzivnější produkci. Samozřejmě řada ovocných druhů je pěstována jako lesní dřeviny, např. třešeň. Pak samozřejmě je směs planých druhů plně relevantní. Proč nejsou způsobilé jako kosterní také určité keře? Např. líska?

Jan Zasadil: Z lesnického pohledu výsadba SM jako jednotlivé stromy v řadách nevidím jako vhodné, budou trpět nejen houbovými chorobami jak bylo zmíněno, ale i zlomy a vývraty. Mimo to zastínění okolních zemědělských pozemků bude významné. Doporučuji využití listnáčů a jejich kultivaci vyvětvováním, tím můžeme docílit budoucích výnosů z těchto výsadeb - pro další generace vlastníků. Akát jako dlouholetý včelař podporuji, jeho výhody byly účastníky zmíněny, jeho agresivity se neobávám, okolní plochy budou orány nebo sečeny a tím bude akát redukován pouze do plánovaného pásu. Mezivýsadby v pásu např. rybíz a pod. je bez ochrany oplocením nemožné dopěstovat, zvěř tyto výsadby zničí.

OUCR – Chaloupka Roman: Ovocné dřeviny jsou skutečně velmi citlivé na poškození zvěří. Klíčovým faktorem udržitelnosti těchto druhů ve volné krajině je ovšem skutečně precizní ochrana před poškozením zvěří a to po dobu min. 5 let (jabloně déle). Řada realizovaných ochranných opatření je nedostatečných. I u výsadby pásů listnatých lesních dřevin bude nutné zřejmě oplocení, jako u obnovy standardních lesních porostů.

Jan Weger- VÚKOZ: Také podporuji širší pásy dřevin (2-3) řádkové by významné přispěly k sekvestraci uhlíku a podpoře biodiverzity neb by vytvářely pásy s porostním klimatem!

Věra Bečvářová – Mendelova univerzita v Brně: Děkuji za celý průběh jednání. Potvrdila se možnost i úspěšnost propojení problematiky, což umožňuje i podstatně lepší argumentaci při řešení otázek a formulaci závěrů.

Zaslané dotazy

Michaela Veselá, Vojenské lesy a statky ČR: v reakci na páteční jednání pracovní skupiny k budoucí podobě SZP - téma Agrolesnictví a Zalesňování, bych ráda vznesla podnět ohledně způsobilých příjemců dotace **na Zalesňování zemědělské půdy**. Konkrétně se jedná o bod státní půda, kdy může být podpora poskytnuta pouze tehdy, hospodaří-li na ní soukromý subjekt nebo obec. Bylo by možné, v této fázi, zařadit i státní podnik jako způsobilého příjemce podpory? Vojenské lesy a statky, ČR s.p., by o tuto podporu měly v budoucnu zájem a chtěly by využít možnosti zalesnění některých zemědělských půd, které v současné době obhospodařují.

V rámci dobíhajícího programového období 2014 – 2020 prostřednictvím Nařízení vlády č. 185/2015 Sb., o podmínkách poskytování dotací v rámci opatření zalesňování zemědělské půdy a o změně některých souvisejících nařízení vlády, byl dle § 3 způsobilým žadatelem i státní podnik, resp. nebyl vyloučen z poskytnutí dotace na založení. Vyloučení se týkalo pouze poskytnutí dotace na péči a náhradu, což vycházelo z EU legislativy. Předpokládáme, že notifikace pro způsobilého žadatele státní podnik byla v tomto programovém období připravena, a tak by mohl být prostor i pro následující období.

NS MAS:

1) V souladu s příspěvkem v diskuzi považujeme za vhodné snížení minimální výměry pro vstup do závazku na 0,5 ha

2) Parametry prvků:

Šířku liniových prvků zvětšit na minimálně 10m, lépe více (až 20m) aby bylo možné vysázet prvek jako víceřadý. Aktuálně navrhovaná šíře 5 m dovoluje víceméně jen jednořadou výsadbu. Zdůvodnění: větší environmentální přínos, lepší životní podmínky pro vysázené dřeviny, lepší možnost ochrany dřevin viz dále b. 8, lepší protierozní funkce víceřadé výsadby (prodouvavost „větrolamu“).

Zvětšit maximální povolený spon dřevin na minimálně 15 m (viz cílová velikost velkých stromů jako dub, lípa, ale i vysokokmeny třešní apod.)

Zvážit limit 100 ks dřevin/ha v případě námi pozitivně vnímaného uvažovaného využití výsadby lesnickými sazenicemi a sje.

U ostatního umožnit maximální možnou pružnost ve všech parametrech za účelem přizpůsobení výsadeb místním podmínkám.

Předpokládáme, že rozptýlené výsadby umožňují i výsadbu solitérních stromů? – Pokud ne, umožnit.

Umožnit rozptýlené výsadby i na orné půdě, zejména ve formě skupin dřevin je to reálné. Lze tak vyřešit drobné lokace v ploše DPB jako podmáčené dolíky, místa, kde se nachází podloží blíže k povrchu půdy apod.

Souhlasíme s možností podsadby keřů – nemohla by být finančně zohledněna (založení prvku s podsadbou/bez podsadby)? Jde o zásadní zlepšení funkce prvku po stránce podpory biodiverzity, protierozního působení aj.

Regionalita a další omezení ve výběru druhové skladby dřevin – brát ohled na změny klimatu. Zakládání prvků by měly optimálně setrvat v krajině (s doplňováním a obnovou) řadu desetiletí, při volbě druhové skladby je třeba brát ohled na predikovaný vývoj klimatu (větší teplo, posun fenologických fází, větší meteorologické extrémy vč. sucha...). Např. v diskusi zmiňované mapy doporučeného pěstování ovocných druhů dřevin ze 30. – 50. let nahlížet v tomto kontextu. Zapracovat v tomto smyslu do metodiky zakládání agrosystémů, zařadit do školení poradců.

4) Ad diskuse na PS - rovněž se přimlouváme za možnost legalizovat stávající dřeviny na ZPF jako agroles bez nároku na podporu vázanou na zakládání prvků. Dosavadní jediná možná legalizace evidencí jako krajinných prvků nebo vynětím ze ZPF vytváří tlak na likvidaci této krajinné vegetace.

5) Causa akát: Domníváme se, že je víceméně bezpředmětná. Vysazování akátu jako nepůvodní dřeviny do volné krajiny podléhá v každém případě povolení OOP, který ho nevydá (resort ŽP vydává finanční prostředky na likvidaci akátu, je jím považován za invazní dřevinu s významným potenciálem k šíření a negativním vlivem na biodiverzitu – „Je řazen mezi 15 nejinvazivnějších druhů mediteránní oblasti, 100 nejinvazivnějších druhů Evropy a 40 nejinvazivnějších dřevin světa (Rejmánek & Richardson, 1996). V Černém a šedém seznamu ČR je zařazen do druhové skupiny BL2 (hojně rozšířené invazní neofyty, stromy a keře)“).

Akát prokazatelně alelopaticky působí na kulturní plodiny (např. Nasir H., Iqbal Z., Hiradate S. & Fujii, Y. (2005). Allelopathic potential of Robinia pseudoacacia L. Journal of chemical ecology 31: 2179–2192 – laboratorní ověření působení akátu na kulturní plodiny), tj. pěstovat ho v těsném sousedství polní kultury jako např. na snímku v prezentaci s makovým polem není vhodné, negativně ovlivňuje kulturní plodinu.

Negativně ovlivňuje stanoviště, kde roste – dochází k okyselování půdy, k potenciálně vyššímu výplachu iontů Ca^{2+} , Mg^{2+} , K^{+} , Na^{+} a PO_4^{2-} z půdy a výraznému vysušování půdy.

Silně zmlazuje z kořenů, tj. opět kdyby těsně sousedil s kulturou na orné půdě, docházelo by ke zmlazování v obdělávané ploše z kořenů poraněných při kultivaci půdy.

Postřeh pana Pitka, že nezmlazuje ve vzrostlém lesním porostu ve směsi s listnatými stromy, je nepochybně správný, semenáčky jsou extrémně světlomilné, ovšem v rámci agrolesnictví nebudou vytvářeny takovéto větší zapojené porosty.

6) Souhlasíme s využitím lesnických sazenic a s veškerými argumenty pana Pitka k tomuto řečenými, potvrzujeme na základě praxe zejména lepší ujímavost malých sazenic v extravilánových výsadbách. Nutné je obvykle ožínání těchto sazenic v prvních letech – bude toto zohledněno v sazbě na péči? Dále tyto výsadby se neprovádějí na konečnou vzdálenost, ale s větší hustotou a budoucí probírkou – zvážit modifikaci limitu 100 ks dřevin / ha pro tyto případy.

7) Poznámka k požadavku 80% životaschopných jedinců po skončení opatření – doporučujeme srovnat s nynějším OPŽP, kde je financována vlastní výsadby s podporou 70 – 100 %, dále 3 roky následné péče dtto (u agrolesnictví dle plánovaných podmínek 5 let následné péče), poté začíná běžet 10 letá udržitelnost a kdykoliv v jejím průběhu je vyžadováno 100% živých jedinců (u agrolesnictví ihned po skončení 5 leté péče 80% jedinců). Z tohoto hlediska bychom asi byli pro 80% limit nesnižovat, i když samozřejmě může dojít k větším úhynům zejména v suchých letech.

8) Ochrana před zvěří – bude možné provádět ochranu oplocením lesnickým pletivem po stanovenou dobu jako je běžné např. při realizaci prvků ÚSES? I z tohoto důvodu bychom se přikláněli k umožnění širších pásů výsadeb, kdy se tato ochrana vyplatí budovat.

Reakce MZe na chat a zaslané připomínky

Jak již bylo řečeno v rámci diskuse, snížení vstupní výměry z 1 ha na 0,5 ha je diskutováno a bude pravděpodobně akceptováno, stejně jako snížení počtu životaschopných jedinců na konci závazku.

Technické parametry výsadeb jsou stále předmětem diskuse. Cílem je optimalizovat nastavení parametrů tak, aby umožňovalo dostatečnou variabilitu v návaznosti na stanovištní podmínky a ekologické nároky použitých dřevin a zároveň umožňovalo efektivní využití produkčních i environmentálních funkcí založeného agrolesnického systému. V souvislosti s typy sadebního materiálu bylo v aktuálních návrzích počítáno s odrostky či poloodrostky a jako ochrana před poškozením zvěří byla uvažována individuální ochrana dřevin. Oplocení agrolesnického systému jako celku, nebylo zatím s ohledem na prostupnost krajiny uvažováno.

Aktuální podoba návrhu seznamu dřevin, který byl účastníkům jednání zaslán, byla finalizována kolegy z MŽP a VÚKOZ. Aktuálně neobsahuje akát (*Robinia pseudoacacia*) považovaný za jeden ze 40 nejinvazivnějších krytosemenných druhů na světě (VÚLHM). Přestože není v tuto chvíli uveden na Seznamu invazivních druhů s dopadem na Unii (naposledy aktualizován 26. 7. 2019) a v literatuře je popsána i řada jeho produkčních výhod (zejména rychlý růst, vysoká hustota dřeva, schopnost růstu na extrémních lokalitách (např. Kuneš et al.)), vyznačuje se však vysokým invazivním potenciálem a MZe respektuje doporučení MŽP a AOPK ČR.

Co se týče dotazů na péči o založené agrolesnické systémy po uplynutí závazku, s ohledem na návratnost investice a využitelnost produkčního potenciálu i dlouhodobého poskytování mimoprodukčních funkcí bude snahou umožnit uzavření závazků na péči, vše bude záležet na legislativě EU. Předpokládáme kombinovatelnost s jinými intervencemi, například s intervencí *Ekologické zemědělství*. Aktuálně jsou nastavovány podmínky jednotlivých intervencí, v návaznosti na diskuse a doporučení EK bude finalizována i kombinovatelnost titulů.

Co se týče dotazu k příjemcům podpory z řad státních podniků ze zalesňování z.p., protože v navrhované legislativě EU vztahující se k dalšímu období SZP není uveden taxativní výčet příjemců podpory, je tato otázka dále komunikována.

Závěr

- Členům PS bude zaslána prezentace, zvukový záznam a do 14 dnů zápis vč. vypořádání připomínek. Možnost zasílat připomínky je stále otevřená.
- V rámci odborné pracovní skupiny k intervenci agrolesnictví budou dále diskutovány parametry agrolesnických systémů (optimální šíře příkmenného pásu a meziřadí, spony - ovocné vs. lesní dřeviny, typ sazenic)
- Předmětem dalších diskusí bude i celofaremní ekoplatba a otázka poradenství.

NM Sekáč na závěr poděkoval za konstruktivní přístup a pozval účastníky na další jednání pracovních skupin k SZP.